

ISSN 1848-2678

KOPERNIK

Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik” • Poljska kulturalna udruga „Mikołaj Kopernik” • Wydanie specjalne

2023

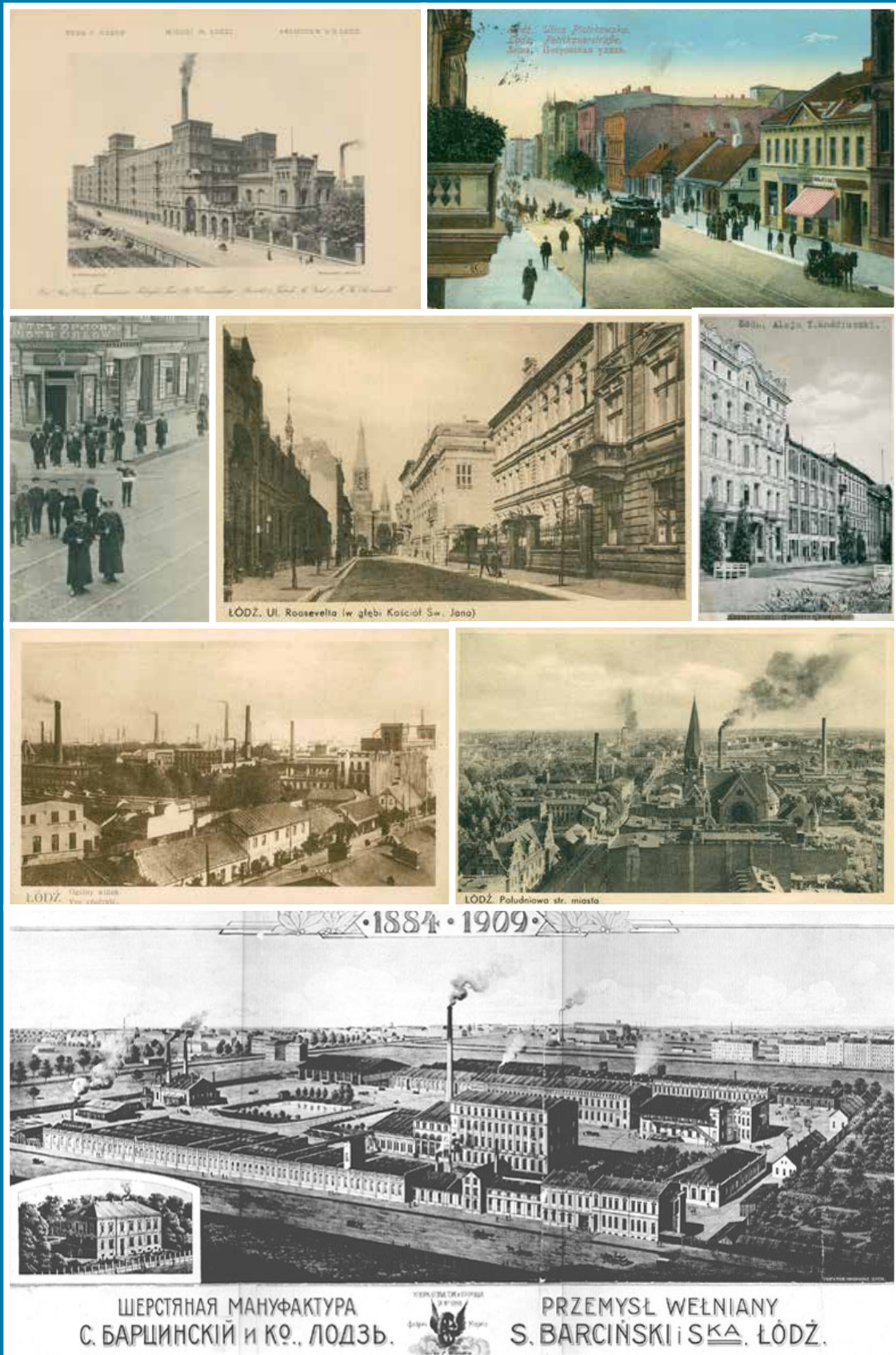
Wydanie specjalne

JULIAN TUWIM 1894-1953

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURALNA UDRUGA

MIKOŁAJ
KOPERNIK

W obiektywie

Łódź - rodzinne miasto Juliana Tuwima na starych zdjęciach i pocztówkach.
Domena publiczna.

Na okładce portret J. Tuwima z 1930 r., pokolorowany przez K. Krnicia, 2023 r.

Drodzy Kopernikanie!

Bohaterem tego numeru jest przede wszystkim wybitny polski poeta Julian Tuwim (1894–1953). W 2023 r. przypada siedemdziesiąta rocznica jego śmierci, dlatego zdecydowałam się, że to właśnie jemu poświęcę więcej uwagi. O ciekawym, ale i skomplikowanym życiu Juliana Tuwima oraz o jego bogatej twórczości, będziecie mogli przeczytać w artykule prof. Marii Jolanty Olszewskiej, która należy już do grona naszych stałych autorów.

Do ciekawostek natomiast należy fakt, iż Tuwim używał wielu imion, nazwisk czy przezwisk, którymi podpisywał swoje utwory, dlatego, podobnie jak Stanisława Ignacego Witkiewicza (pseud. Witkacy), można go nazwać pseudonimiarzem. Pseudonimy te wiele mówią nam o tym, jakim był twórcą i człowiekiem. Oto niektóre z tych pseudonimów:

Juja Juwim; J. Wim; Tertuljan Juwim; Gajowy czarnoleski oraz rotmistrz I Pułku Pegazów; Przysięgły Przyjaciół Wszystkich Ludzi na Świecie; Roch Pekiński; Oldlen; Czyliżem; Owóz; On-że; Tuvim; Schyzio-Frenik; Folcio-Berżer; Mulek Róż; Gibz i Marmureg; Peer, Tik, Mik i Optyk; Quis; Korek i Amorek; Pikador; Dr Jodocus; Dr Moraviglio; Dr Pietraszek; Dr Zajączkowski; Dyzio; Teofil; Torreador; Sigma; Twardzioch; St. Brzost; Jerzy Wł. Urbański; Robert Galant; Alcybiades Kminek; Ariostefanes; Atoli i wszak; Old Ack; Julian Rozbij Tuwicki; Zenon Pseudeck; Fra Filippo Sconoppi; Harryman; I. Dem; Ikacy Ikacewicz początkujący poeta; Barbieri di Varsavia; Prof. Baltazar Dziwacki; Profesor Ptaszek; Edumion; Stary małpiarz; Tandal Endymion; Zenon Pseudeck; Madam Ickiewicz.

Warto również pamiętać, że tak naprawdę było dwoje Tuwimów: Julian i jego siostra Irena. Rodzeństwo łączyła szczególna, głęboko emocjonalna więź. Wzajemnie się podziwiali i cenili. Irena Tuwim (1898–1987) jest obecnie twórczynią zapominaną, mimo faktu, że była tłumaczką o bogatym dorobku oraz poetką i pisarką. Jej debiut przypada na rok 1914, gdy dwa wiersze *Przy kominku* i *Szczęście* ukazały się dzięki inicjatywie brata w łódzkiej jednodniówce „Życie Łódzkie” pod red. A. Nullusa, a współtworzonej właśnie przez J. Tuwima. Jej późniejsze tomy poetyckie zostały dostrzeżone przez prasę i środowisko literackie międzywojnia. Ponadto należała do grona skamandrytów, a jej twórczość porównywano do poezji Anny Achmatowej, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej czy Kazimiery Iłłakowiczówny.

Sfinansowano ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu *Polonia i Polacy za Granicą 2023*.

Financira Ured premijera u sklopu natječaja *Poljska i Poljaci u inozemstvu 2023*.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Publikacija izražava samo stavove autora/autora i ne može se identificirati sa službenim stajalištem Ureda premijera.

Projekt je sufinanciran sredstvima iz Državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

<http://www.wspolnotapolska.org.pl>

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

Agnieszka w parku - książka Pameli L. Travers pt. *Mary Poppins in the park* w tłum. Ireny Tuwim, z rysunkami Marii Orłowskiej-Gabryś, Wydawnictwo "Nasza Księgarnia", 1963 r.

A. A. Milne, *Chatka Puchata*, w tłum. I. Tuwim, z ilustracjami Ernsta H. Sheparda, Wydawnictwo "Nasza Księgarnia", 1967 r.

Biografia Ireny Tuwim. Polecamy!

Irena Tuwim nie poświęciła życia twórczości literackiej czy poetyckiej, zajęła się jednak przekładami i adaptacjami. Przetłumaczyła np. *Winnie the Pooh* Alana A. Milnego, którego zapewne znacie pod tytułem *Kubuś puchatek* (I wyd. polskie 1938 r.) oraz *Mary Poppins* Pameli L. Travers wydaną pierwotnie jako *Agnieszka* (1938). Jest też autorką utworów dla dzieci (np. *O pingwinie Kleofasku*).

Dzisiaj niejako ponownie odkrywa się fenomen Ireny Tuwim. W 2016 r. ukazała się biografia autorstwa Anny Augustyniak – *Irena Tuwim. Nie umarłam z miłości*, wydana przez Wydawnictwo Trzecia Strona. Od 2006 r. działa też Fundacja im. Juliana Tuwima i Ireny Tuwim, która jest właścicielem autorskich praw majątkowych do wszystkich utworów obojga i opiekuje się ich spuścizną. Ponownie ukazują się jej utwory, choćby jej bajki pt. *Pampilio* 2010 r. (pierwsze wyd. 1962 r.).

Tłumaczka i pisarka stała się też patronką skweru w Łodzi, a we wrześniu 2023 r. na dziedzińcu łódzkiej Biblioteki TUVIM powstał mural autorstwa Beaty Sosnowskiej przedstawiający niezwykle rodzeństwo Tuwimów.

Na koniec przypomnijmy jeszcze, że patronami roku 2023 wybranymi przez Sejm i Senat RP są: Aleksander Fredro, Mikołaj Kopernik, Wojciech Korfanty, Jan Matejko, Maurycy Mochacki, Jerzy Nowosielski, Aleksandra Piłsudska, Włodzimierz Przerwa-Tetmajer, Paweł Edmund Strzelecki, Wisława Szymborska i Jadwiga Zamoyska. Rok 2023 został ponadto ustanowiony rokiem Pamięci Bohatek i Bohaterów Getta Warszawskiego. Każda z tych postaci zasługuje nie tylko na naszą pamięć, ale i na osobną książkę..

Mural na dziedzińcu biblioteki TUVIM w Łodzi. Fot. K. Kaczyński.

Z okazji Roku Kopernika i 550 rocznicy jego urodzin nasze towarzystwo wydało piękną książkę prof. *Nikola Kopernik, čovjek koji je zaustavio Sunce i pokrenuo Zemlju* napisaną przez Magdalенę Najbar-Agičić i zilustrowaną przez Grgę Petrova. W Polskiej Szkole odbyły się również warsztaty z ilustratorem, który podzielił się z nami swoimi wrażeniami z tego wydarzenia. W numerze przeczytacie też o przedstawieniu Teatru Obserwatorium i o kilku wydarzeniach z życia zagrzebskiej polonistyki.

**Redaktor Naczelna
Małgorzata Vražić**

W poetyckim świecie Juliana Tuwima

Poezja to jest [...] skok barbarzyńcy, który poczuł Boga.

Julian Tuwim, *Czyhanie na Boga*

Julian Tuwim tak pisał o odbiorze literatury: „Są dwa sposoby uświadomienia sobie oblicza poety. Jeden – to zbudowanie syntetycznej formuły wyprowadzonej z takich rzekomo realnych danych, jak naród, epoka, biografia, pokrewieństwa historyczno-literackie, wpływy, zależności. Sposób drugi – to tylko zasłuchanie się w jego słowa i zapatrzenie w cień” (*Pamięci Feliksa Przysieckiego*). Autor *Słów we krwi* miał życie ciekawe, bogate i nierzadko wesołe, jednocześnie tragiczne i pełne kontrowersji. W jego przypadku nie da się oddzielić jego twórczości od biografii, która jest trudna do jednoznacznej oceny. Po prostu „nie da się odczytywać jego wierszy bez rozpamiętywania tego wszystkiego, co zgotowało mu życie. W jednej postaci zarysowują się liczne dychotomie: migracyjne, narodowościowe, osobowościowe, cielesne. Co więcej: wiersze skupione zostały wokół jednoczesności bólu i sielanki, obłąkania i śmiechu, nastrojów groteskowych, kompleksów oraz cierpkiej kpiny z siebie samego”.

Łódź. Dzieciństwo

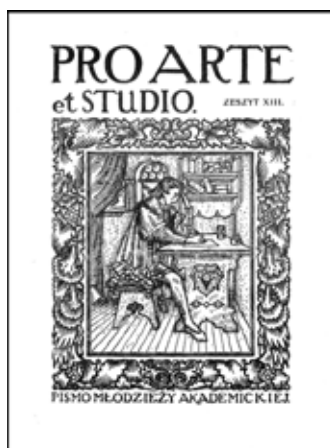
Tuwim urodził się 13 września 1894 r. w Łodzi, a zmarł 27 grudnia 1953 r. w Zakopanem. Pochodził z zasymilowanej rodziny żydowskiej. Ojciec był człowiekiem wykształconym, znającym kilka języków obcych. Pracował jako urzędnik w banku. Matka zaś była córką właściciela drukarni, pochodziła z rodziny inteligenckiej, jej czterej bracia zostali adwokatami oraz lekarzami. W domu rodzice Juliana mówili po polsku. Nie obchodzono jednak żadnych świąt, ani żydowskich, ani chrześcijańskich. Tuwim urodził się w Łodzi, która wtedy była miastem kontrastów, szarym i brzydkim, głównie robotniczym. Tu poeta przeżył rewolucję 1905 roku, a wspomnienia krwawych wydarzeń towarzyszyły mu do końca życia, o czym świadczą sceny strajku obecne w pisanim pod koniec życia poemacie pt. *Kwiaty polskie*. W Łodzi Tuwim spędził dzieciństwo, które – jak sam mówił – nie należało do szczęśliwych. Jedynymi miłymi momentami były rodzinne wyjazdy do Inowłodza. Rodzice mocno różnili się charakterologicznie, w dodatku w domu panowała bieda. Poza tym Julianowi nie bardzo szła nauka w szkole. Szczególne trudności sprawiała mu matematyka, z której cały czas dostawał oceny niedostateczne.

Tuwim wykłęty?

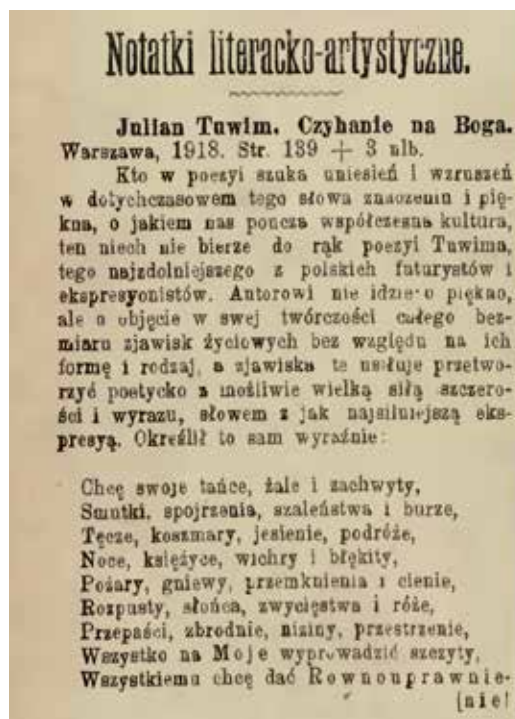
Udrękę sprawiało mu też znanie, które miał na policzku, Była to dużych rozmiarów czarna myszka. Z tego powodu czuł się mocno napiętnowany, gorszy, a nawet wykłęty. Na jego późniejsze życie miały wpływ nie tylko tragedie osobiste takie jak śmierć ojca czy choroba psychiczna matki, jego własne kłopoty zdrowotne, cierpiął bowiem na dolegliwe zaburzenia nerwicowe (agorafobia, nerwica wegetatywna). Doskwierała mu również atmosfera Polski lat międzywojennych, którą on jako Żyd boleśnie odczuwał. Przez niektórych był akceptowany, dla innych, zwłaszcza poetów z kręgów narodowych, pozostał twórcą wykłętym. Jego twórczość często była deprecjonowana, a on sam szykanowany. Nic dziwnego, że Tuwim czuł się wykluczony ze środowiska. Swą działalność pisarską zainicjował wcześniej. Już w czasach szkolnych pisał pierwsze wiersze.

Warszawa

W roku 1916 przeniósł się do Warszawy, aby studiować prawo i filozofię w Uniwersytecie Warszawskim. W trakcie studiów rozpoczął współpracę z czasopismem „Pro Arte et Studio”. Został jednym, obok Kazimierza Wierzyńskiego, Antoniego Słonimskiego i Jarosława Iwaszkiewicza, z założycieli ważnej w dwudziestolecie międzywojennym grupy poetyckiej Skamander i na stałe związał się z „Wiadomościami Literackimi” redagowanymi przez Mieczysława Grydzewskiego. Jego wiersze z tomów *Czyhanie na Boga* (1918), *Sokrates tańczący* (1920), *Siódma jesień* (1922) i *Wierszy tom czwarty* (1923) kontestujące rzeczywistość, triumfalnie głoszące witalizm, optymizm, urbanizm, kult codzienności pełne były młodzieńczego buntu, ale i fantazji.

Szczególnie wiersz pt. *Wiosna* stał się głośnym skandalem literackim i obyczajowym

Źródło ilustracji: www.polona.pl.
Domena publiczna.

ze względu na obecną w nim erotykę. Późniejsze tomy poezji Tuwima takie jak *Słowa we krwi* (1926), *Rzecz czarnoleska* (1929), *Biblia cygańska* (1932) i *Treść gorejąca* (1936) cechuje już inny ton, pełen refleksji, smutku, a nawet gorzkości i egzystencjalnego niepokoju przechodzącego w metafizyczny lęk.

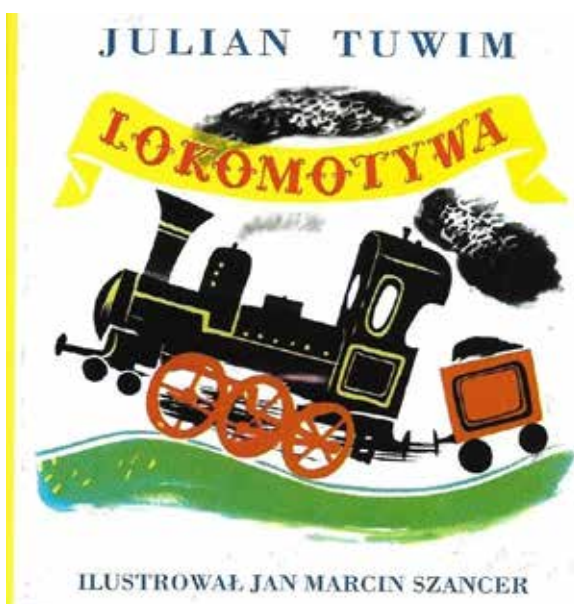
Tuwim jawi się w nich często jako poeta śmierci. W tej poezji poeta z powodzeniem wykorzystał wzorce klasyczne spod znaku poezji Jana Kochanowskiego, romantyczne i norwidowskie.

Tuwim pisał także ostre wiersze satyryczne. Głównie była to satyra obyczajowa, antymieszczańska, ale również polityczna. Poecie za jego antysanacyjne wystąpienia groziło uwięzienie w Berezie Kartuskiej. Po roku 1936 Tuwim zamilkł jako poeta. Nasiliła się nerwica lękowa. Zaczął izolować się od świata. Szukał ucieczki w alkoholu, tworzył swą ukochaną bibliotekę, oddawał się działalności translatorskiej i zajmował swymi kolekcjami, a zwłaszcza słynną kolekcją kuriozów (*Czary i czarty polskie*, *Pegaz dęba*) oraz pisaniem utworów o charakterze rozrywkowym.

Wtedy to powstała przeróbka popularnej farsy *Żołnierz królowej Madagaskaru* autorstwa Stanisława Dobrzańskiego (1936). Pisał znakomite teksty dla teatrzyków satyrycznych, w tym dla Teatru Sfinks i różnych kabaretów. Były to wodewile, skecze, libretta operetkowe i teksty piosenek.

Źródło ilustracji: www.polona.pl.
Domena publiczna.

Fot. M. Vrazić.

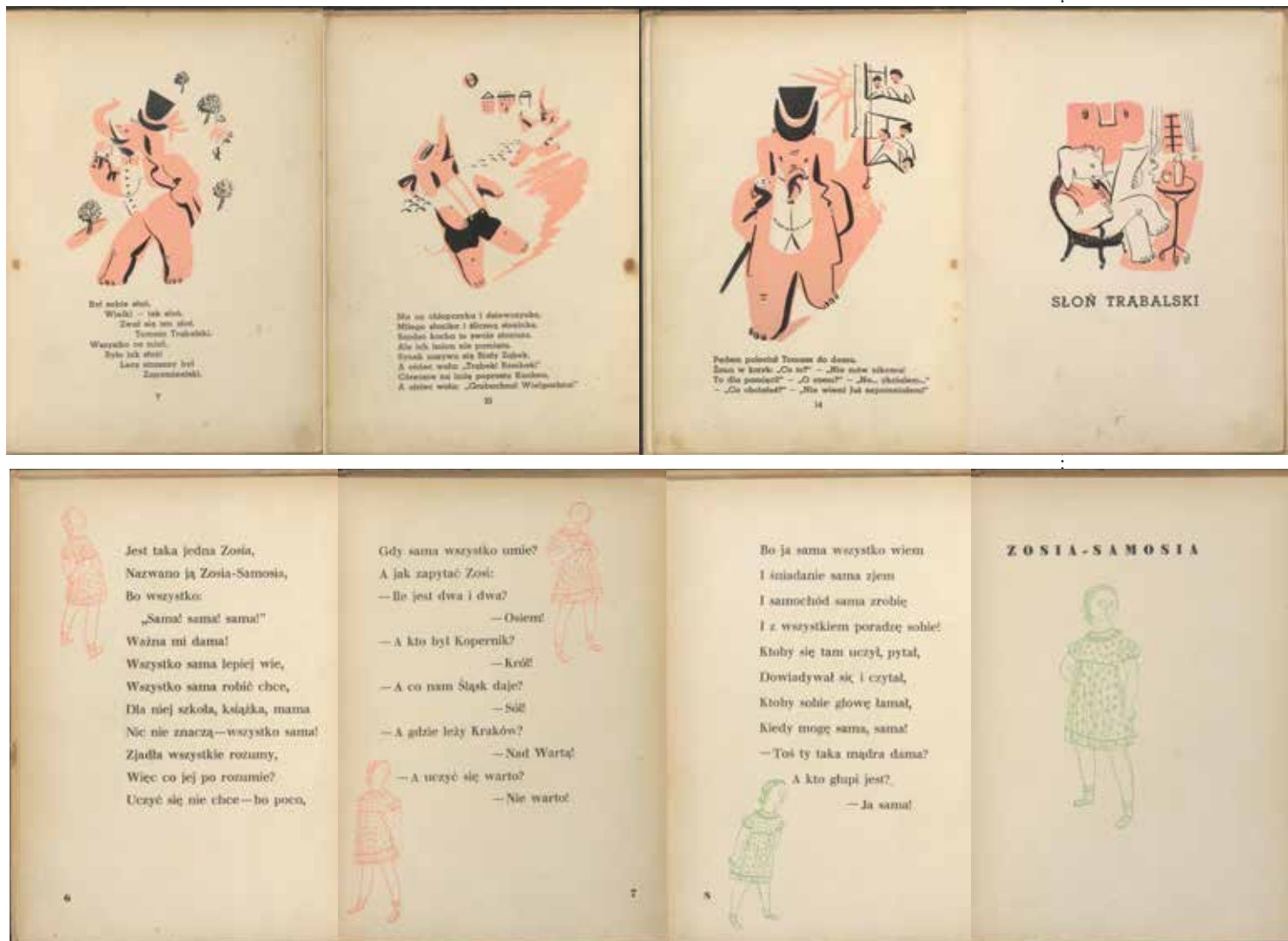

Zastąpił też z twórczość dla dzieci łączącą liryzm z dowcipem, rytmem i grą słów (m.in. *Lokomotywa*, *O panu Tralalińskim*, *Stoń Trąbalski*, *Zosia Samosia*, *Pan Hilary*). Robił tłumaczenia, głównie z języka rosyjskiego. Przełożył dzieła Aleksandra Puszkina (*Jeździec miedziany*, *Połtawa*) i Władimira Majakowskiego (*Obłok w spodniach*).

II wojna światowa

Wybuch II wojny światowej, przymusowa ucieczka Tuwima z Polski we wrześniu 1939 r. i pobyt na emigracji radykalnie nie zmieniły jego sytuacji życiowej. Ze względu na swe pochodzenie narodowościowe i poglądy był osobą niezbyt przychylnie widzianą w kręgach polskiej emigracji. Jego wybory polityczne i aprobująca postawa wobec komunizmu i polityki ZSRR szybko okazały się kontrowersyjne. W dodatku gnębiły go wyrzuty sumienia z powodu wyjazdu z Polski i wyłamania się ze wspólnoty cierpienia. Odczuwał głębokie poczucie winy wobec tych, którzy zostali w kraju, a zwłaszcza ciążył mu na sumieniu los Żydów skazanych na zagładę. Chora psychicznie matka poety została zamordowana w roku 1942 przez Niemców w czasie likwidacji zakładu psychiatrycznego w Otwocku. Tuwim tęsknił za Polską, nie chciał pozostać na stałe za granicą. W listach do siostry Ireny i innych życzliwych mu osób pisał: „Nie widzę żadnej dla siebie przyszłości w jakimkolwiek kraju poza Polską”. Nic dziwnego, że 12 maja 1946 r. opuścił Nowy Jork, aby przez Londyn 7 czerwca przylecieć do Gdyni i już po kilku dniach znaleźć się w Warszawie. Okoliczności polityczne sprawiły, że w jakimś sensie stał się poetą reżimowym, który pisał hymny pochwalne

Źródło ilustracji: www.polona.pl.

Domena publiczna.

na cześć Lenina, Stalina i komunizmu. Mieszkał w luksusowym mieszkaniu, korzystał ze służbowego samochodu. Jednak w tym samym czasie potrafił użyć swoich wpływów, by uratować od kary śmierci żołnierza NSZ, prawnuka Norwida (po bracie poety), skazanego przez komunistów za szpiegostwo (zbrodnię najcięższą) – Jerzego Kozarzewskiego i pozostałych pięciu uwięzionych. Wraz żoną Stefanią zaadoptowali z otwockiego sierocińca pięcioletnią dziewczynkę Ewę.

Powrót do twórczości i śmierć

Tuwim szukał także ratunku w powrocie do twórczości literackiej, twierdził bowiem, że „utrata wiary w słowo – oto największa tragedia”. Poeta do końca mocno wierzył, że winę, jak pisał w wierszu *Youth* można naprawić „tylko wielką twórczością”. Odpowiedzią na to wyzwanie stały się zaczęte jeszcze w czasie wojny *Kwiaty polskie*, nawiązujące twórczo do tradycji romantycznego poematu dygresyjnego. W tym czasie oficjalnie opublikował niewiele wierszy, głównie te na rocznicowe okazje. Jednocześnie pisał wtedy „do szuflady”.

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLSKA KULTURNA UDRUGA

Zajmował się głównie tłumaczeniami i ulubionym zbieraniem kuriozów literackich, które publikował w miesięczniku „Problemy” w cyklu *Cicer cum caule*. W roku 1949 zredagował antologię pt. *Polska nowela fantastyczna*.

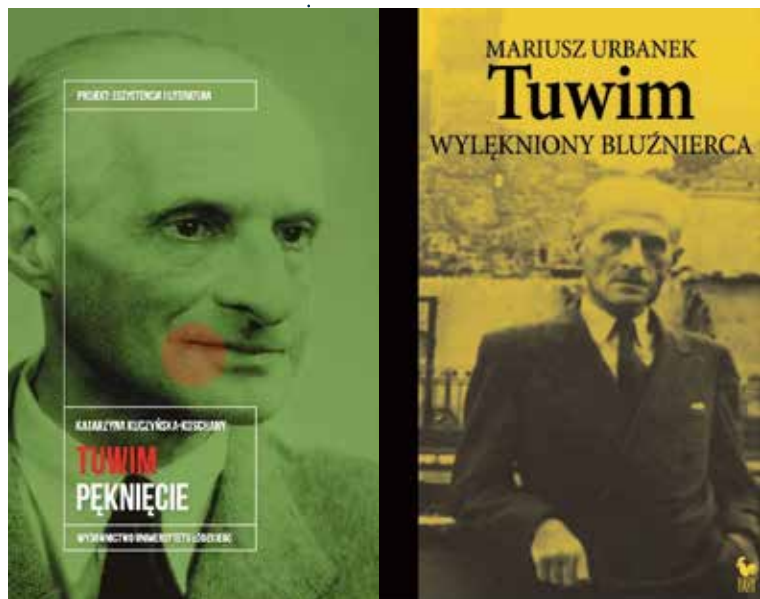
Tuwim zmarł nagle 27 grudnia 1953 r. w pensjonacie ZAIKS-u „Halama” w Zakopanem. Kilka dni wcześniej odbył się pogrzeb Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, którego śmierć Tuwim bardzo mocno przeżył. Wigilię wraz z żoną spędzili w pensjonacie. Tuwim wypatrywał pierwszej gwiazdki, a następnie podzielił się ze wszystkimi opłatkiem, bo, jak mówił „choć jestem Żyd, jestem przecież Polak”. Ostatniego dnia swego życia w zakopiańskiej knajpie na serwetce zapisał swe ostatnie zdanie: „Ze względów oszczędnościowych polecam zgasić światłość wiekiustą...”. Został pochowany w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie. Tuwim jawi się jako twórca i człowiek wciąż poszukujący swej tożsamości. Czuł się Polakiem, ale nigdy nie wyparł się swego żydowskiego pochodzenia, co po Holokauście nabrało dla niego szczególnego, tragicznego znaczenia.

Konstanty Ildefons Gałczyński (1947), fot. Henryk Hermanowicz. Źródło ilustracji www.wikipedia.pl. Domena publiczna.

„Poeta poezji”

Tuwim jest postrzegany jako twórca wszechstronny. O jego złożonej, wielokształtnej twórczości napisano już wiele, mniej lub bardziej obszernych, tekstów. Jest ona niezwykle zróżnicowana pod względem treści i formy. Tuwim był poetą obdarzonym niezwykle wrażliwością oraz świadomością językową i estetyczną. Został zapamiętany przede wszystkim jako autor niezwyklej urody liryków, które w szczególności, pozornie prosty sposób dotykają metafizyki istnienia, takich jak np. *Wspomnienie*, *Strofy o późnym lecie*, *Dwa wiatry*, *Rwanie bzu* czy *Zadymka*. Józef Wittlin w *Śmierci Tuwima* zwrócił uwagę na to, że był on „poetą poezji. Samą poezję opiewał. Ustawicznie wsłuchiwał się w szmery i bulgoty rodzącej się w nim poezji. Świat cieszył go o tyle, ile niewidzialnych nasiennych pyłków poezji w nim się unosi. Był bałwochwalcą Słowa. [...] Odświeżył poetyckie odczuwanie świata i zaświatów, nasterował na nowy kurs wrażliwość i wyobraźnię swoich współczesnych, wyposażył słowo w energię, których przed nim u nas nie znano. Odkrył też nowe sposoby, jakimi można „czyhać na Boga”,

Nowe książki w naszej bibliotece. Zapraszamy!

chwytać życie na gorącym uczynku tudzież utrwałać słowami „nagłe spojrzenie” na człowieka, na przyrodę, na diabła”.

Styl poetycki

Tuwim należał do tych twórców, którzy świadomie odchodzą od programów poetyckich nastawionych na immanentny rozwój sztuki pisarskiej ku programom podnoszącym sprawę etyki w sztuce i przyznającym artyście ważną rolę w społeczeństwie. Chociaż był poetą, który stworzył własny styl poetycki, to wypracowany przez niego model poezji wpisuje się w szeroko potraktowany program poetycki skamandrytów, którzy odrzucali programową niejasność, wieloznaczność symbolistów, mistyczną otoczkę wierszy, twierdząc, że to słowo stanowi ważny, niczym niedający się zastąpić element konstrukcji poetyckiej. Tuwim również odchodził od mglistości poezji młodopolskiej, przewyższając tym samym nieokreśloność sytuacji lirycznej. Wiersze Tuwima, dalekie są od formuły abstrakcyjnego wyznania. W kręgu jego zainteresowań poetyckich sytuuje się świat w całej swej różnorodności i wielobarwności. Tak jak pisał Wittlin, „Tuwim słyszał zapachy, wahał kolory i widział z bolesną ostrością to, co innym majaczyło się w mgławicy”. Do źródeł bytu może człowieka doprowadzić zapach pieczonych ziemniaków, kawy czy gorącego mleka, zapomniane książki, rzucony w kąć podręcznik do łaciny, dawno obejrzany film, zabawa w Indian.

Źródło ilustracji: www.polona.pl.
Domena publiczna.

Tuwim dzieckiem podszyty

Jednym ze znaczących motywów, dających się wyodrębnić w twórczości Tuwima, jest nostalgiczny powrót do dzieciństwa. Poeta w wierszach *Dzieciństwo*, *Nauka*, *Nad Cezarem*, *Wtedy*, z tomu *Słowa we krwi*; *Zapach szczęścia*, *Gorące mleko* i *Kartofle* z tomu *Rzecz czarnoleska* stworzył bardzo osobiste realizacje tego bardzo popularnego w sztuce motywu. Motyw powrotu do dzieciństwa potraktował po swojemu, czyli po tuwimowsku. W jego wierszach wyróżnia się on konkretnością w oddaniu szczegółów oraz ich plastycznością. Świat dzieciństwa w tych wierszach jest wręcz „dotykalny”, gdyż został odmalowany w swych zmysłowych kształtach. Taki jak pisał o tym w wierszu *My-ludzie*: „Świat gryziemy w ustach, jak czereśnie / Jak dwadzieścia wiśni jednocześnie”. Pisząc o dzieciństwie, Tuwim wprowadza głębszą refleksję nad istotą ludzkiej egzystencji. Potwierdza to wiersz *Nauka z Czwartego tomu wierszy*:

Nauczyli mnie mnóstwa mądrości,
Logarytmów, wzorów i formułek,
formułek kwadracików, trójkącików i kótek
Nauczyli mnie nieskończoności

Rozprawiali o „cudach przyrody”
Oglądałem różne tajemnice:
W jednym szkieletku „życie w kropli wody”,
W innym zaś – „kanały na księżycu”.

Mam tej wiedzy zapis nieskończony:
 $2\pi R$ i $-H_2SO_4$,
Jabłka, lampy, Crookes’y i Newtony,
Azot, wodór, zmiany atmosfery.

Wiem o kuli, napętnionej lodem,
O bursztynie, gdy się go pociera...
Wiem, że ciało, pogrążone w wodę
Traci tyle, ile... et cetera.

Ach, wiem jeszcze, że na drugiej półkuli
Słońce świeci, gdy u nas jest ciemno!
Różne rzeczy do głowy mi wkuli,
Tumanili nauką daremną.

I nic nie wiem, i nic nie rozumiem,

I wciąż wierzę biednymi zmysłami,
Że i ludzie na drugiej półkuli
Muszą chodzić do góry nogami.

I do dziś mam taką szkolną trwogę:
Bóg mnie wyrwie – a stanę bez słowa!
-Panie Boże! Odpowiadać nie mogę,
Ja... wymawiam się, mnie boli głowa...

Trudna lekcja. Nie mogłem od razu.
Lecz nauczę się ... po pewnym czasie...

Proszę! Zostaw mnie na drugie życie,
Jak na drugi rok w tej samej klasie [podkreśl. M. J. O.].

Metafizyka codzienności

W wydaniu Tuwima poezja zamienia się w metafizykę codzienności. Jego wiersze są świadectwem niezwykłego widzenia i odczuwania świata, co inny poeta, Mieczysław Jastrun trafnie nazwał „światłością wiekuistą”. Tuwim był artystą, który doświadczał brzydoty, chaosu życia i traumy. Można powiedzieć, że był porażony lękiem przed biologią, przed egzystencją i śmiercią. Jego poezja jest pełna przeciwieństw, napięć, zgrzytów. Warto

przypomnieć sobie porażający wiersz pt. *Mucha*. Te wiersze potwierdzają prawdę o Tuwimie jako o „poecie rzeczy ostatecznych i rzeczy pierwszych”.

Język

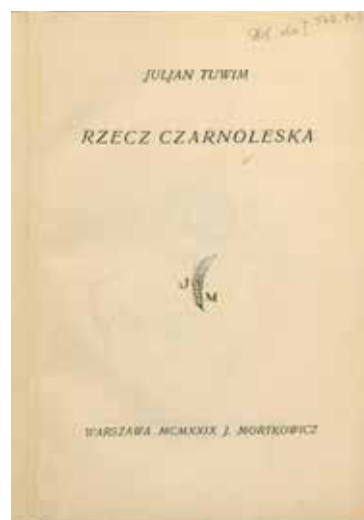
Jego liryki charakteryzuje ogromna giętkość i błyskotliwość języka. Z tego względu jest to nowatorska poezja, zmieniająca myślenie o sztuce i świecie. Wyróżniającym elementem struktury wierszy autora *Czyhania na Boga* stają się wyliczenia – rzeczowniki, tworzące szczególny katalog rzeczy. Z tego powodu można mówić o charakteryzującej te liryki „plastycie rzeczownikowej” (termin Stanisława Baczyńskiego). Tuwim wprowadzał często zwielokrotnienia znaczeń jednego wyrazu przez inne, nie zawsze jasne podkreślenia niektórych słów w zdaniu jakby było ono niedokończone oraz posługiwał się grą słów. Wiersze Tuwima wyróżnia swobodne operowanie formą, wirtuozeria słowa i kalejdoskop obrazów poetyckich. Z tego powodu można mówić o jego twórczości jako o „poetyckiej alchemii”. W tym kontekście należy zadać z pozoru proste pytanie, czym dla Tuwima jest poezja? To pytanie zadawał sobie sam poeta w II części *Kwiatów polskich*:

Poezjo! jakie twoje imię?
Tworząca? Cóż ty tworzysz? Siebie.
Krzesiwem jesteś – ogniem – dymem
Żniwem się złocisz w samym siewie.
Sypiesz się w ciemność gwiazdospadem,
Więc biegnę w noc na gwiazdobranie.
Nie ma ich. Tylko mi zostanie
Świetlisty w oczach ślad – spadanie:
Ty gwiazdą jesteś i jej śladem.
O, czaro, która sama przez się
Już winem jest i upojeniem,
I pieśnią pijaną jednocześnie,
A potem samą sobą we śnie,
A potem – o tym śnie wspomnieniem,
Podnoszę cię, kielichu tajny,
Ogniu, gwiazd siewie urodzajny,
Ty, któryś cel jest i przyczyna.
[...]
I lampo laboratoryjna!
Misterna wraz i misteryjna
Jak ceremoniał nabożeństwa.
O, matematyko anarchii,
Nieubłagana w rozrachunku.
Chemiczko w masce kabalarki,
Trzeźwa szynkarko pijanych trunków.
Znam cię: półnaga, sprośna, bujna,
Pod niebo skoczną bijesz nogą,
Gdy własny cię upoi haszysz
Lecz przedtem, farmaceutko czujna,
W białym fartuchu, z miną srogą,
Każdą dziesiątą uncji zważysz.
Wiem: w planetarnym lunaparku
Jak piłką rzucasz wiecznościami,
Lecz najpierw sprawdzisz każdy kamyk.

Każde kółeczko w swym zegarku.
Poezjo! lampo czarnoksięska
Tak dwujedyny, Faust z Einsteinem,
Widzenie do probówki bierze,
Pod światło patrzy w gusta tajne,
A liczby stawia na papierze.
Tak mgiełki srebrne i błękitne,
Tak nawałnice snów i buntu
Mierz cyrklem, wagą, logarytmem
Dyscypliną kontrapunktu.

Lampa czarodziejska

Poezja jest dla Tuwima „lampą czarnoksięską”, ale również „lampą laboratoryjną”, „matematyką anarchii”, „nieubłagana w rozrachunku”, wreszcie „farmaceutką czujną”, która „każdą dziesiątą uncję waży”. W tytułowym wierszu z tomu *Rzecz czarnoleska* (1929) zarówno motyw główny, jak i konteksty literackie, wskazują na to, że mamy do czynienia z bezpośrednią aluzją do twórczości Jana Kochanowskiego. Dzieło renesansowego poety pełni dla Tuwima funkcję arcywzorca, podobnie jak twórców kolejnych pokoleń, żyjących „oddechem wielkiej Czarnoleskiej Rzeczy”, owych „czeladników u Kochanowskiego” Adama Mickiewicza, Bohdana Zaleskiego, Cypriana Kamila Norwida i Juliusza Słowackiego, a ze współczesnych Leopolda Staffa czy Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Inspiracją dla Tuwima stały się słowa z wiersza Norwida pt. *Piosnka I* wraz ze słynnym wersem: „czarnoleskiej ja rzeczy, chcę – ta serce uleczy!” oraz fragmenty *Beniowskiego* Słowackiego. Tytuł *Rzecz czarnoleska* jest wyznacznikiem związku, jaki zachodził między twórczością tych poetów, postrzeganych przez Tuwima w kategoriach ciągłości tradycji literackiej, czyli wiekowej pracy nad rozwojem form artystycznych języka i warsztatem poetyckim.

Rzecz Czarnoleska – przyptywa, otacza,
Nawiedzonego niepokoi dziwem.
Słowo się z wolna w brzmieniu przeistacza,
Staje się tem prawdziwem.

Z chaosu ład się tworzy, konieczność,
Jedyność chwili, gdy bezmiar tworzywa
Sam się układa w swoją ostateczność
I woła, jak się nazywa.

Głuchy nierozum, ciemny sens człowieczy
Oстрыm promieniem na wskroś prześwietlony,
Oddechem wielkiej Czarnoleskiej Rzeczy
Zbudzony i wyzwolony.

Źródło ilustracji: www.polona.pl.
Domena publiczna.

Ważne w akcie twórczym dla Tuwima okazuje się „przeistoczenie”, które dotyczy procesu twórczego, rozumianego przez poetę, jako wyjście z chaosu i nadawanie światu określonego porządku, a przez to odkrywanie nowego sensu. Chaosowi otaczającego poetę świata („głuchy nierozum, ciemny sens człowieczy”) przeciwstawiona jest ciężka praca duchowa twórcy. Dla zrozumienia idei sztuki poetyckiej Tuwima ważne stają się trzy słowa w przytaczanym wierszu, a zatem: *ład*, kiedy to pod wpływem natchnienia powstaje coś, co ma doskonały kształt, poddane zostało obróbce i tym samym zyskało ład, konieczność – niewiedzący nie może uciec przed swoim przeznaczeniem – tworzeniem oraz jedyność chwili, co oznacza, że – według poety – akt tworzenia to chwila uroczysta, a „odpowiednie” słowo może powstać tylko w tym jednym, określonym momencie. Z obcowania z „rzeczą czarno-leską” rodzi się szczególna duchowa moc, która umożliwi twórcy stworzenie poezji ze swej natury pięknej, dobrej i prawdziwej na wzór klasycznych twórców. Ojczyzną dla Tuwima stała się polszczyzna, o której pisał „W mojej pięknej ojczyźnie-polszczyźnie!” (*Zieleń*). I dodawał w kolejnym wierszu pt. *Słowo i ciało*.

Słowo ciałem się stało
I mieszka między nami,
[...]
Słowo jest winem i miodem,
Słowo jest mięsem i chlebem,
Słowami oczy wiodę
Po ścieżkach gwiazdnych niebem.

Słowiarsz

Dzięki takiemu podejściu do słowa poetyckiego Tuwim zyskał sobie miano „słowiarsza”, magika, sztukmistrza, który posiadał tajniki sztuki poetyckiej, który, jak pisał Wittlin, „przetapia słowa w płomienny stop”. „A dokonał tego wszystkiego – jak pisze Wittlin - ze śpiewną gracją, z olśniewającą wirtuozerią – ten magik i pirotechnik słowa, ten Paganini polskiej mowy”. Za pomocą słów, które „trzepocą”, poeta potrafi uwodzić, olśniewać, zachwycać, porażać, złościć, obrzydzać. Tuwim słowo poetyckie postrzegał jako epifanię radości, ale również jako „słowo we krwi”, które staje się przedmiotem obróbki poetyckiej, refleksji, zabawy, eksperymentu, a w ostatecznym rozrachunku nadrzędnym sensem twórczości. Z jednej strony mamy tu nieokiełznany żywioł wyobraźni, z drugiej wręcz laboratoryjną precyzję, jaką narzuca gatunek czy rodzaj wiersza.

Inne nurty

W poezji Tuwima znajdziemy także inny nurt. Poeta, walcząc z totalitaryzmem, nietolerancją, z infantylizmem intelektualnym i duchowym, oponował przeciw, zamykającej jednostkę w przynależności grupowej, tożsamości narodowej i kulturowej. Odważnie przeciwstawiał się odmowie prawa do wątpienia, ironii, paradoksu, prowokacji, dowcipu i rozumu. Spod jego pióra wyszły takie ostre satyry jak *Żydek*, *Do generałów*, *Do prostego człowieka*, *Mieszczanie* czy poemat *Bal w operze*, ten ostatni z roku 1936, wydrukowany w całości dopiero w roku 1982. W poemacie *Kwiaty polskie* zaprezentował wizję Ojczyzny – domu („Ojczyzna jest moim domem”), wyrosłą z najgłębszych jego pragnień. Miała to być Polska z Ducha, o której zawsze marzył, w jego mniemaniu demokratyczna, równych praw dla wszystkich obywateli, tolerancyjna, wolna od partyjniactwa, antysemityzmu i wszelkiej nienawiści. Wizja ta przybrała modlitewny kształt – jest to prośba skierowana do Stwórcy, aby:

Chmury nad nami rozpal w tunę,
Uderz nam w serca złotym dzwonem,
Otwórz nam Polskę, jak piorunem
Otwierasz niebo zachmurzone.

**Daj nam uprzątnąć dom ojczysty
Tak z naszych zgliszcz i ruin świętych
Jak z grzechów naszych, win przeklętych.**

**Niech będzie biedny, ale czysty
Nasz dom z cmentarza podźwignięty.**

Ziemi, gdy z martwych się obudzi
I brzask wolności ją ozłoci,
Daj rządy mądrych, dobrych ludzi,
Mocnych w mądrości i dobroci (K. 98).

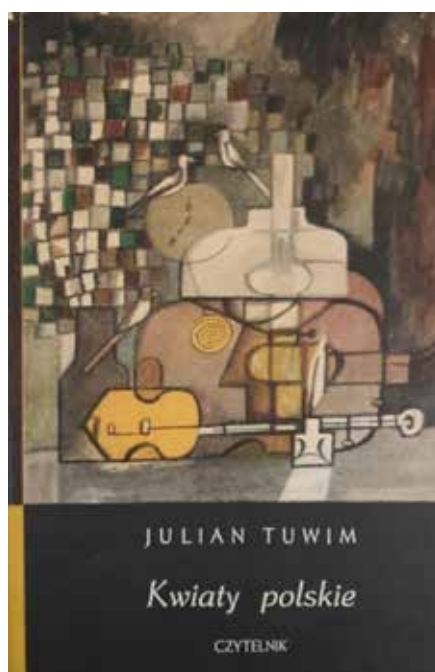
[...]

**Lecz nade wszystko – słowom naszym,
Zmienionym chytrze przez krętaczy,
Jedyną przywróć i prawdziwość:**

Niech prawo zawsze prawo znaczy,
A sprawiedliwość – sprawiedliwość.

Powroty do lektury wierszy Tuwima mają głęboki sens. Oddajmy na zakończenie raz jeszcze głos Wittlinowi, który tak pisał w zakończeniu swego wspomnienia o autorze *Rzeczy czarnoleskiej*: „umiał przewyciężyć nie tylko swój czas, ale i przestrzeń. [...] zostaje z nami jego poezja. I ona sama poświadczy u potomnych słuszność tego, że Julian Tuwim był jednym z dowodów istnienia Boga”. Poezja Tuwima jest zatem darem i to darem niezwykłym.

Maria Jolanta Olszewska

Warsztaty w Polskiej Szkole

Jesienią odbyły się w Polskiej Szkole warsztaty z autorem ilustracji do książki pt. *Nikola Kopernik, człowiek koji je zaustavio Sunce, a pokrenuo Zemlju* napisanej przez Magdalene Najbar-Agčić. Oto jego wrazenia:

Iznimno ugodno i zabavno iskustvo s učenicima Poljske škole na radionici ilustracije plakata na temu istraživanja Nikole Kopernika. Bez obzira na razred i dob učenici su bili jako motivirani i pristupačni za crtanje. Nisu bili sramežljivi pitati za pomoć ili savjete. Jako lako za raditi, poslušni i marljivi. Mnogi od njih su nam demonstrirali svoj talent za originalnost i kreativnost te uopće ne sumnjam da će se iz tih razreda izaći brojni budući kreativci i profesionalci jedog dana. Vrijeme nam je brzo prošlo i bilo je prilično teško odabrati favorite i pobjednike na kraju radionice. Veselim se sljedećem susretu!

Grgo Petrov

Grgo Petrov – diplomirani dizajner i ilustrator iz Zagreba koji uživa raditi na projektima promoviranja lokalne zajednice kroz doprinos kulturi, baštini i edukaciji. Posljednjih nekoliko godina vodi studio Disegnat za dizajn, branding i ilustraciju usmjeren poduzetnicima kao podrška na projektima kroz kreativne vještine u tisku i digitalnim medijima. Slobodno vrijeme provodi često na biciklu, opuštajući se doma uz sviranje klavijatura ili pak istražujući jezike i priče u kafiću.

Wydarzenia artystyczne

Fot. z archiwum Polskiej Szkoły.

Teatr Obserwatorium

Nasz kopernikański Teatr Obserwatorium po raz drugi wystąpił z przedstawieniem *Portret dyktatora* w reżyserii Jolanty Sychowskiej Kavedżija. Aktorów szkoliła i przygotowywała do występu również Simona Dimitrov Palatinuš. Tym razem przedstawianie było skierowane głównie do studentów zagrzebskiej polonistyki. Grupa teatralna zgrała po raz pierwszy na scenie zbudowanej przez Arka Nizińskiego, a napisy, ze względu na dwujęzyczną widownię, po chorwacku i polsku wyświetlono na ekranie z boku sceny. Wśród zaproszonych gości byli profesorowie z Katedry Języka i Literatury Polskiej oraz konsul RP w Republice Chorwacji Emilia Bala wraz z mężem.

PORTRET BYKTATORA

w polskiej literaturze
u poljskoj knjizevnosti

23.10.2023.
18.00

PKU KOPERNIK: SAVSKA CESTA 34/36

Wisława Szymborska
Adam Mickiewicz
Zbigniew Herbert
Andrzej Bursa
Ryszard Kapuściński
Czesław Miłosz

uvod:
Jolanta Sychowska
Katedžija

predstavlja:
kazališna skupina
OPSERVATORIJ

SRDAČNO POZIVAMO NA PREDSTAVU I DRUŽENJE

PKU KOPERNIK

Uz potporu Savjeta za nacionalne manjine

Festiwal Języka

W dniu 23 września po raz pierwszy odbył się na Wydziale Filozoficznym *Festival jezika*. Katedrę reprezentowały Małgorzata Vražić i Kamila Kwiatkowska, które przeprowadziły pokazową lekcję języka polskiego, połączoną z prezentacją w PowerPoint, dotyczącą głównie tzw. fałszywych przyjaciół w języku polskim i chorwackim.

Festival jezika

Dana 23. rujna po prvi je puta na Filozofskom fakultetu održan *Festival jezika*. Katedru polonistike predstavljale su Małgorzata Vražić i Kamila Kwiatkowska, koje su održale pokazni sat poljskog jezika uz pomoć Powerpoint prezentacije na kojoj su predstavile lažne prijatelje u poljskom i hrvatskom jeziku.

Fot. I. Vidović Bolt.

Dni Orientacyjne

W dniach 1 i 2 października odbyły się na Wydziale Filozoficznym dni orientacyjne dla studentów pierwszego roku studiów przed-dyplomowych i dyplomowych (licencjackich i magisterskich). Studenci mogli przy stoisku Katedry Języka Polskiego i Literatury zmierzyć się za pośrednictwem QR kodu z kwizem dotyczącym Polski, porozmawiać o

A na zdjęciach uwiecznione i inne ważne wydarzenie, czyli 28 *Smotra Sveučilišta* w Zagrzebiu. Na fotografii dr. sc. Miroslav Hrdlička wraz z żoną dr. sc. Danielą Katunar oraz dr Małgorzata Vražić (z prawej).

studiach i czekającym ich roku akademickim oraz skosztować polskich słodczy.

Orientacyjny dani

Dana 1. i 2. listopada na Filozofskom fakultetu održali su se orientacioni dani za studente prve godine preddiplomskog i diplomskog studija. Na štandu Katedre za poljski jezik i književnost mogli su se putem QR koda testirati u kvizu o Poljskoj, porazgovarati o studiju i nadolazećoj akademskoj godini i kušati poljske slatkiše.

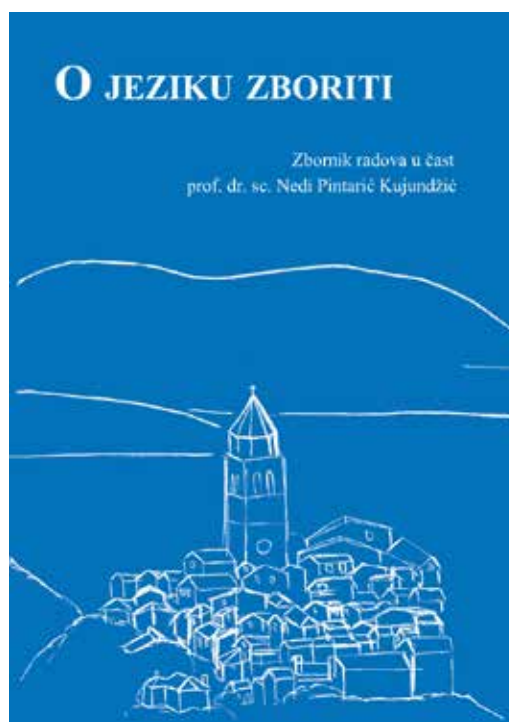
Podczas 28. Smotry Sveučilišta w Zagrzebiu.
Fot. M. Vražić.

Książka jubileuszowa

Ukazała się książka pt. *O jeziku zboriti – Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Nedi Pintarić Kujundžić* pod redakcją prof. Ivany Vidović Bolt, Ivany Čagalj i dr. Miroslava Hrdlički dedykowana prof. Pintarić Kujundžić z okazji jubileusza życiowego. W książce znalazły się teksty chorwackich i zagranicznych filologów, które zostały wygłoszone jako referaty na międzynarodowej konferencji *Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme: Pragmatika i frazeologija u komparativnoslavističkim okružju*, która odbyła się w dniach 6-9 września 2022 r.

Zbornik u čast

Objavljena je knjiga pod naslovom *O jeziku zboriti – Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Nedi Pintarić Kujundžić*, koju su uredili Ivana Vidović Bolt, Ivana Čagalj i Miroslav Hrdlička, a posvećena je profesorici Pintarić Kujundžić povodom njene okrugle životne obljetnice. U knjizi su se našli tekstovi hrvatskih i inozemnih filologa koji su izloženi kao referati na međunarodnoj konferenciji *Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme: Pragmatika i frazeologija u komparativnoslavističkim okružju*, održanoj 6.-9. rujna 2022.

Konferencja *Malićevi dani*

Wislawie Szymborskiej została natomiast poświęcona międzynarodowa konferencja *Peti Malićevi dani: Poetika i etika Wisławe Szymborske: povodom stogodišnjice rođenja* zorganizowana w dniach 12 i 13 października przez Katedrę Języka i Literatury Polskiej. Gościem specjalnym konferencji był prof. Michał Rusinek, od 1996. r. aż do jej śmierci w 2012 r. pełniący funkcję sekretarza noblistki. Wygłosił wykład otwierający konferencję pt. *O nieistniejących, ale możliwych wierszach Wisławy Szymborskiej*. Podczas konferencji prof. Neda Pintarić, dr Tea Rogić Musa oraz Josip Pandurić zaprezentowali też zbiór poezji Zdravka Malicia *U nekom drugom gradu* (Wyd. Disput, Zagreb 2023 r.). Po obradach uczestnicy kontynuowali rozmowy podczas kolacji w restauracji „Pri Zvoncu” i następnego dnia podczas obiadu w „Fakin Craft Bar”.

Wysłanie prof. Ivany Vidović Bolt i dr. sc. Miroslava Hrdlički.

Prof. Đurđica Čilić na rozpoczęciu konferencji.

Asystentka Sandra Banas podczas wystąpienia na konferencji.

Lektorki języka polskiego Ivana Maslač i Kamila Kwiatkowska.

Konferencja *Malićevi dani*

Od 12. do 13. listopada u organizaciji Katedre poljskog jezika i književnosti održana je međunarodna konferencija *Peti Malićevi dani: Poetika i etika Wisławe Szymborske: povodom stogodišnjice rođenja*. Poseban gost konferencije bio je prof. Michał Rusinek, koji je od 1996. godine sve do njene smrti 2012. bio tajnik nobelovke. Prof. Rusinek je otvorio konferenciju predavanjem pod naslovom *O nepostojećim, ali mogućim pjesmama Wisławe Szymborske (O nieistniejących, ale możliwych wierszach Wisławy Szymborskiej)*. Tijekom konferencije prof. Neda Pintarić, dr. Tea Rogić Musa i Josip Pandurić predstavili su zbirku poezije Zdravka Malića *U nekom drugom gradu* (izd. Disput, Zagreb, 2023.). Nakon konferencije sudionici su nastavili razgovor uz večeru u restoranu *Pri Zvoncu* i sljedećeg dana za vrijeme ručka u *Fakin Craft Baru*.

Josip Pandurić i prof. Đurđica Čilić podczas promocji zbioru poezji Zdravka Malicia.

Dr. sc. Tea Rogić Musa, prof. Neda Pintarić podczas promocji zbioru poezji Zdravka Malicia.

Przemawia prof. Martina Grčević.

Ciekawe i długie rozmowy pokonferencyjne. Prof. Dariusz Trzeźniowski z Aleksandrą Wojtaszek, autorką książki *Fjaka*. Fot. M. Vražić.

Sandra Banas i dr. sc. Filip Kozina.

Prof. Michał Rusinek podczas wykładu.

Polonistyka zagrzebska

Warsztaty bożonarodzeniowe

W tym roku warsztaty bożonarodzeniowe dla studentów zagrzebskiej polonistyki odbyły się w dniu 18 grudnia w budynku Wydziału Filozoficznego w sali A-118. Inicjatorkami wydarzenia były lektorki Kamila Kwiatkowska i Małgorzata Vražić. Gościem warsztatów była konsul RP Emila Bala. Materiały sfinansowała Ambasada RP w Republice Chorwacji.

Bożićna radionica

Ove godine se božićna radionica za studente polonistike održala 18. prosinca u zgradi Filozofskog fakulteta u učionici A-118. Inicijatorice radionice bile su lektorice Kamila Kwiatkowska i Małgorzata Vražić. Posebna gošća bila je konzulica RP Emilia Bala. Materijale je financiralo Veleposlanstvo RP u Republici Hrvatskoj.

Polonistyka zagrzebska

„Žubr”. Reaktywacja

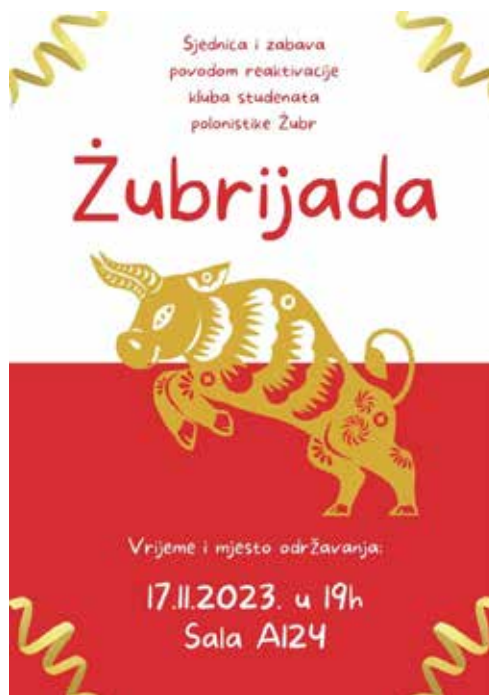
Studencki klub polonistów „Žubr” znów działa. Co prawda trzeba jeszcze dopiąć ostatnie formalności, ale odbyło się już kilka wydarzeń pod egidą klubu. Wszystko to było możliwe dzięki aktywności studentów, głównie studentki 5 roku – Aneli Rački, ale i Dorotei Kos i Jany Perutki, które ukończyły już studia oraz Julii Radojčić, Dominka Vrbanca, Mihaeli Pokrivač z 4 roku i Dory Šabić z 3 roku. We wszystkich działaniach pomagała studentom kadra Katedry Języka i Literatury Polskiej. Klub zorganizował już kwiz, Żubriadę, Andrzejki, spotkanie filmowe i przedświąteczny bal, podczas którego Julia Radojčić i Jan Cvetković zaśpiewali polskie kolędy, a wszyscy uczestnicy podzielili się opłatkiem i odtańczyli poloneza.

„Żubr“. Reaktywacja

Studentski klub polonista „Żubr“ opet je aktivan. Iako treba još obaviti zadnje formalnosti, no već se održalo nekoliko događanja u okviru kluba. Sve je to bilo moguće zahvaljujući aktivnim studentima, uglavnom studentici 5. godine – Aneli Rački, ali i Dorotei Kos i Jani Perutki, koje su već završile studij i Juliji Radojčić, Dominku Vrbancu, Mihaeli Pokrivač s 4. godine i Dori Šabić s 3. godine. U svim aktivnostima studentima su pomagali profesori s polonistike. Klub je već organizirao kviz, Žubrijadu, Andrzejke, filmske susrete i predblagdanski bal tijekom kojega su Julia Radojčić i Jan Cvetković zapjevale poljske božićne pjesme, a svi su se sudionici dijelili *oplatkom* i zaplesali polonezu.

Fot. K. Kwiatkowska i M. Vražić

Nowy doktor w Katedrze Języka i Literatury Polskiej

W dniu 13 grudnia lektorka języka polskiego, Kamila Kwiatkowska, pracująca w Katedrze Języka i Literatury Polskiej Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Zagrzebskiego, otrzymała tytuł doktora za pracę pt. *Językowe i pragmatyczne kompetencje młodzieży polskiej ze Wschodu (na podstawie badań przeprowadzonych wśród studentów)*. Promotorem pracy był prof. dr hab. Jan Mazur. Obrona odbyła się 22 listopada w Instytucie Językoznawstwa i Literaturoznawstwa na Uniwersytecie Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie. Gratulujemy!

Novi doktor na Katedri polonistike

Dana 13. prosinca lektorica poljskog jezika, Kamila Kwiatkowska, koja radi na Katedri poljskog jezika i književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu stekla je titulu doktora za rad pod naslovom *Jezične i pragmatičke kompetencije poljske mladeži s Istoka (na osnovi ispitivanja provedenih među studentima)*. Mentor doktorata je bio prof. dr. sc. Jan Mazur. Obrona se održala 22. studenog u Institutu za lingvistiku i književnost na Sveučilištu Marie Skłodowskiej-Curie w Lublinu. Čestitamo!

Prof. Dalibor Blažina odbiera nagrodę PTK.

Na translatorskim panteonie

Rok 2023 zdecydowanie należał do emerytowanego prof. zagrzebskiej polonistyki – Dalibora Blažiny, który otrzymał Nagrodę Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „M. Kopernik” w Zagrzebiu za szczególne zasługi na rzecz poznania się i zrozumienia narodów polskiego i chorwackiego oraz nagrodę przyznaną przez Towarzystwo Chorwackich Tłumaczy Literackich (DHKP) za całokształt działalności translatorskiej. Winszujemy!

Na prevodilačkom panteonu

Godina 2023. sasvim je sigurno pripala umirovljenom profesoru zagrebačke polonistike Daliboru Blažini, koji je primio nagradu Poljske kulturne udruge “M. Kopernik” u Zagrebu za osobit doprinos u poznavanju i razumijevanju poljskog i hrvatskog naroda te nagradu koju dodjeljuje Društvo hrvatskih književnih prevodilaca za cjelokupnu prevodilačku djelatnost. Čestitamo!

Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik” w Zagrzebiu
Poljska kulturna udruga „Mikolaj Kopernik” u Zagrebu
10000 Zagreb, Savska 34/36, Hrvatska

Tel: 00385 1/ 49 21 919

e-mail: kopernik@kopernik.hr; rustalka@wp.pl

www.kopernik.hr

<https://www.facebook.com/ptkkopernik>

Uredništvo/Redakcija:

Urednica/Redaktor: Małgorzata Vračić

Članovi uredništva/Członkowie redakcji: Jolanta Sychowska Kavedžija, Marek-Mladen Stanojević, Janina Wojtyna-Welle, Ewa Zrno, Magdalena Najbar-Agičić, Damir Agičić, Arek Niziński

Počasni član: Branko Šegota

Distribucija: Poljska kulturna udruga „Mikolaj Kopernik” u Zagrebu

Naklada: 150 primjeraka

Tisak: Banian ITC, Zagreb

Grafička oprema: Ibis grafika, Zagreb

Bilten se izdaje uz finansijsku pomoć Savjeta za nacionalne manjine RH te Udruženja Wspólnota Polska iz Ureda predsjednika Vlade RP.

Biuletyn jest wydawany przy finansowym poparciu Rady do spraw Mniejszości Narodowych Republiki Chorwackiej oraz Stowarzyszenia Wspólnota Polska ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

U broju su korišteni materijali koje su poslali članovi PKU „Mikolaj Kopernik”. Korištene fotografije i grafike su javno vlasništvo ili pripadaju PKU „Mikolaj Kopernik”, čine privatnu zbirku i ne podliježu autorskoj zaštiti. Slike koje se odnose na pojedine događaje korištene su u skladu s dogovorom s vlasnicima slika u skladu s autorskim pravom.

Informacija o zadaniu publicznym:

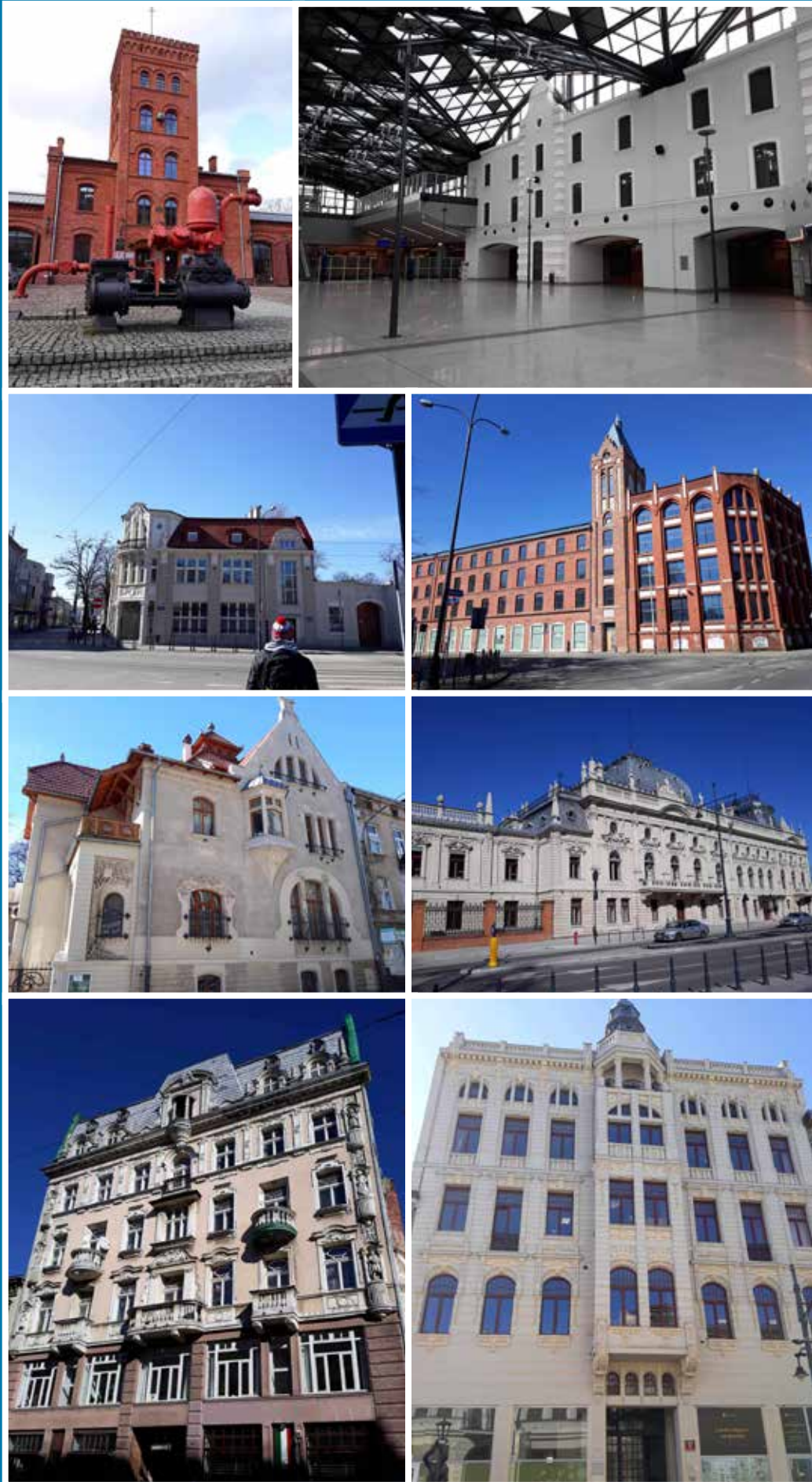
Informujemy, że PTK M. Kopernik otrzymała dofinansowanie ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2023”.

Nazwa zadania publicznego: Świat opisany po polsku – wsparcie mediów polonijnych w Europie Środkowej, Środkowo-Wschodniej, Azji i krajach byłego ZSRS.

Kwota dotacji: 9000,00 PLN Całkowita wartość zadania publicznego: 305 264,00 zł

Zadanie publiczne „Świat opisany po polsku – wsparcie mediów polonijnych w Europie Środkowej, Środkowo-Wschodniej, Azji i krajach byłego ZSRS” polega na dofinansowaniu kosztów związanych z wydaniem mediów polonijnych: tytułów drukowanych oraz internetowych.

W obiektywie

Łódź - rodzinne miasto Juliana Tuwima, marzec 2020 r.
Fot. B. Podsiadło Kosmala.

Członkini PTK i grupy wokalne „Wisła” - Lidia Cieślińska-Żivčić prezentuje koszulkę z logiem „Wisły” zaprojektowanym przez Arka Nizińskiego.